

FINANCIËEL TOEZICHT

COLLEGES FINANCIËEL
TOEZICHT
MEI 2021

INHOUDSOPGAVE

Onderdeel I	Achtergrond toezicht en algemeen beeld landen
Onderdeel II	Gevolgen coronacrisis
Onderdeel III	Hoofdpunten per land
Onderdeel IV	Instrumentarium
Onderdeel V	Algemeen beeld openbare lichamen

ONDERDEEL I – ACHTERGROND TOEZICHT EN ALGEMEEN BEELD LANDEN

ACHTERGROND TOEZICHT

Rijkswet financieel
toezicht Curaçao en Sint
Maarten

Wet Financiën openbare
lichamen Bonaire, Sint
Eustatius en Saba

Landsverordening Aruba
tijdelijk financieel
toezicht en protocol

ONTWIKKELING SCHULD EN SANERING

Curaçao en Sint Maarten

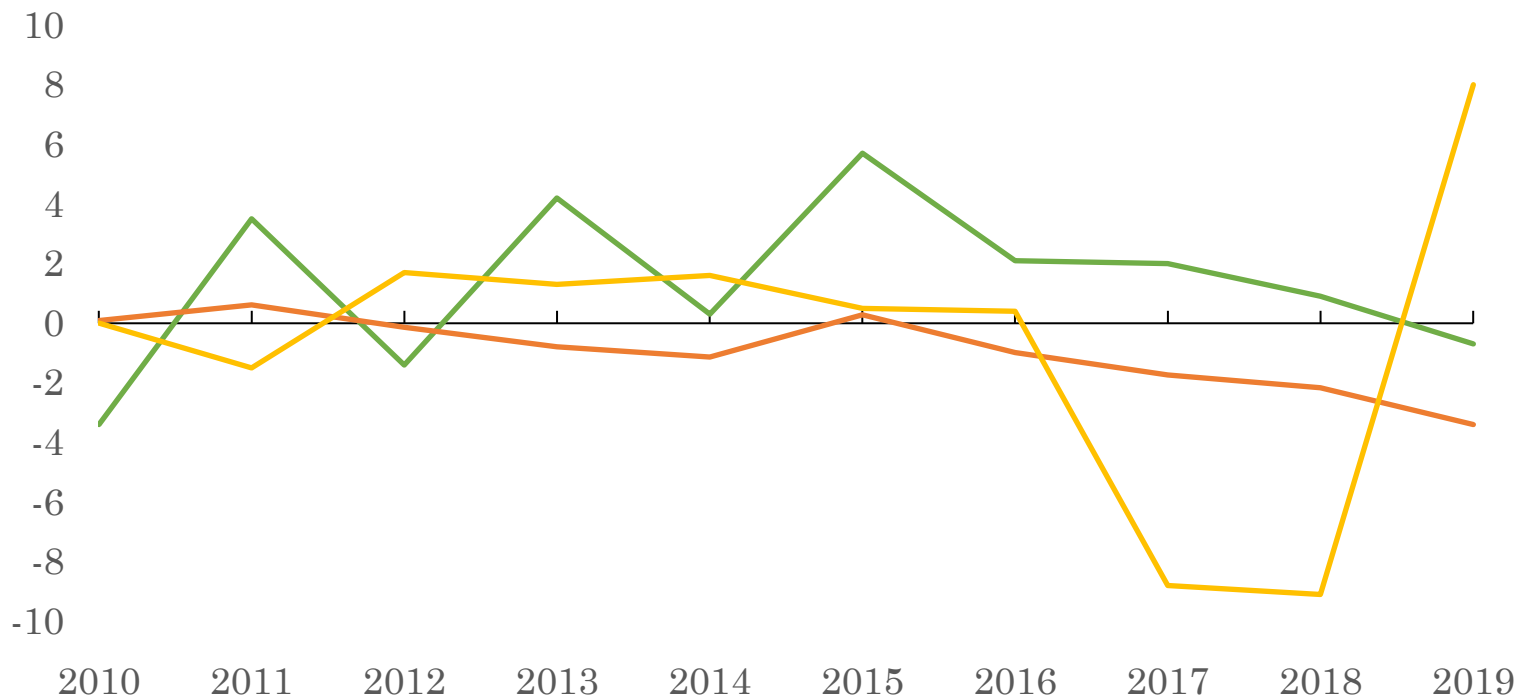
- Schuldsanering in 2010 van ANG 3,7 miljard van Nederlandse Antillen.
- Rijkswet financieel toezicht met Cft als onafhankelijk toezichthouder (RMR).

Aruba

- Aruba, sinds 1986 autonoom land: schuld neemt toe van AWG 2,4 miljard in 2010 tot AWG 4 miljard in 2015.
- Introductie onafhankelijk financieel toezicht: CAft als adviseur van toezichthouder (RMR).

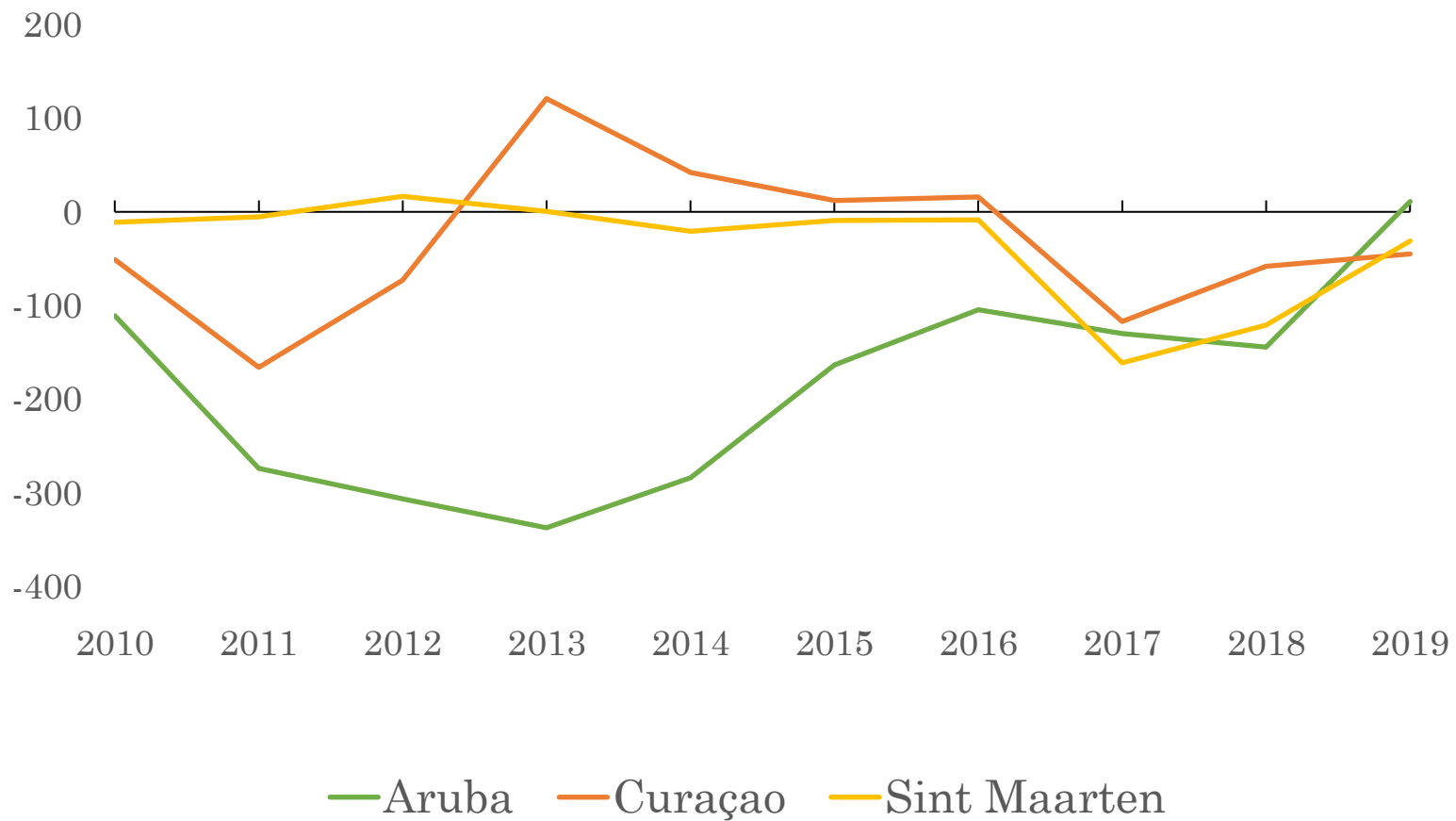
DE CIJFERS TOT AAN DE START VAN DE CORONACRISIS

REËLE ECONOMISCHE GROEI, % BBP

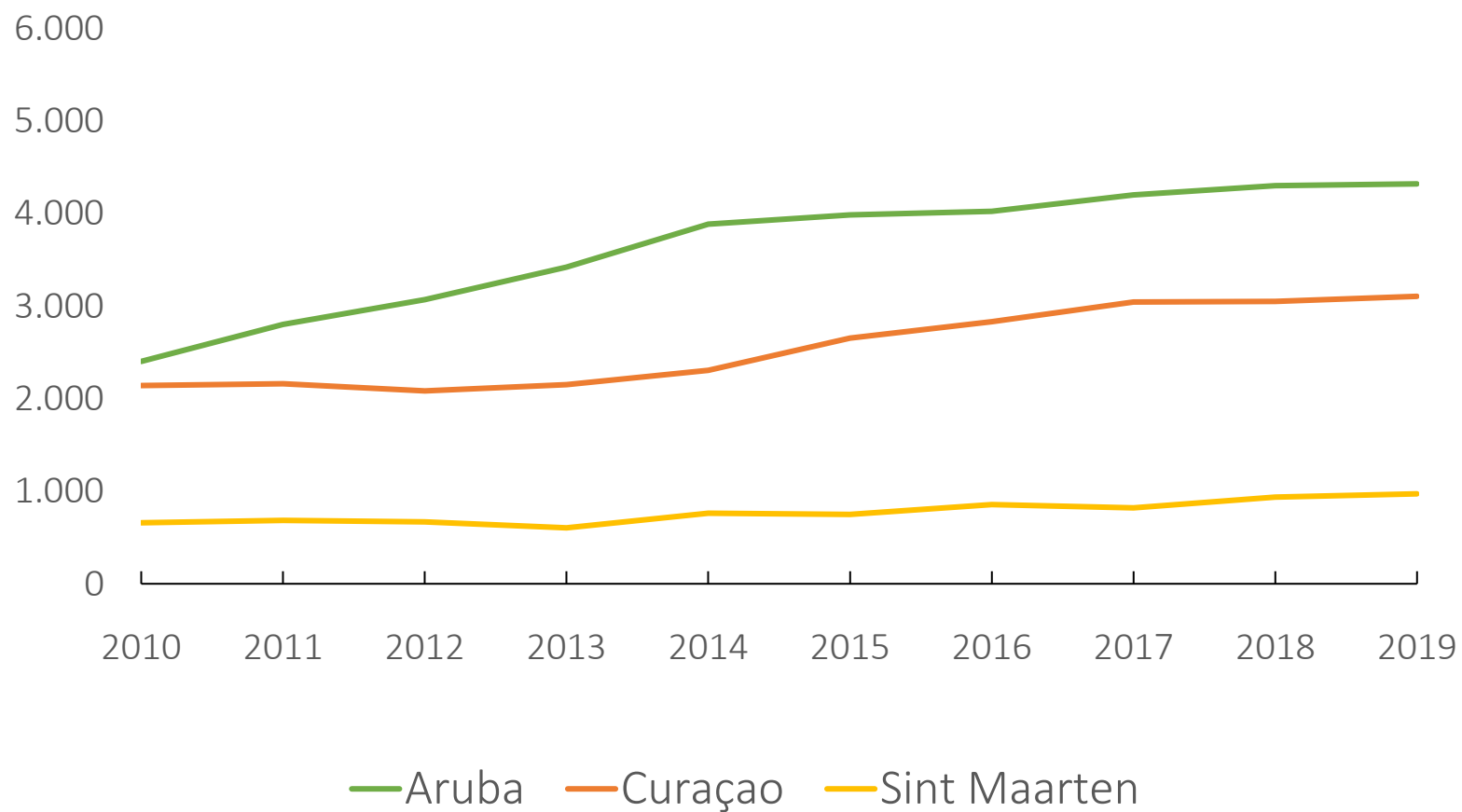

— Aruba — Curaçao — Sint Maarten

SALDO GEWONE DIENST, MLN ANG/AWG

NOMINALE SCHULD, MLN ANG/AWG

CONCLUSIES

- Groei (pre-COVID) in Aruba en Sint Maarten 0,5-1.0% p.j. met sterk cyclisch karakter en in Curaçao -1.0% p.j.
- Herstel na COVID afhankelijk van toeristisch herstel en aanpassing aan nieuwe normaal.
- Aruba heeft een (sterk) oplopende nominale schuld sinds 2010. In 2019 een overschot
- Bij CUR en SXM oplopende schulden door kapitaalleningen, betalingsachterstanden, ziekenhuis (CUR) en liquiditeitssteun.
- Financieel beheer is onvoldoende.

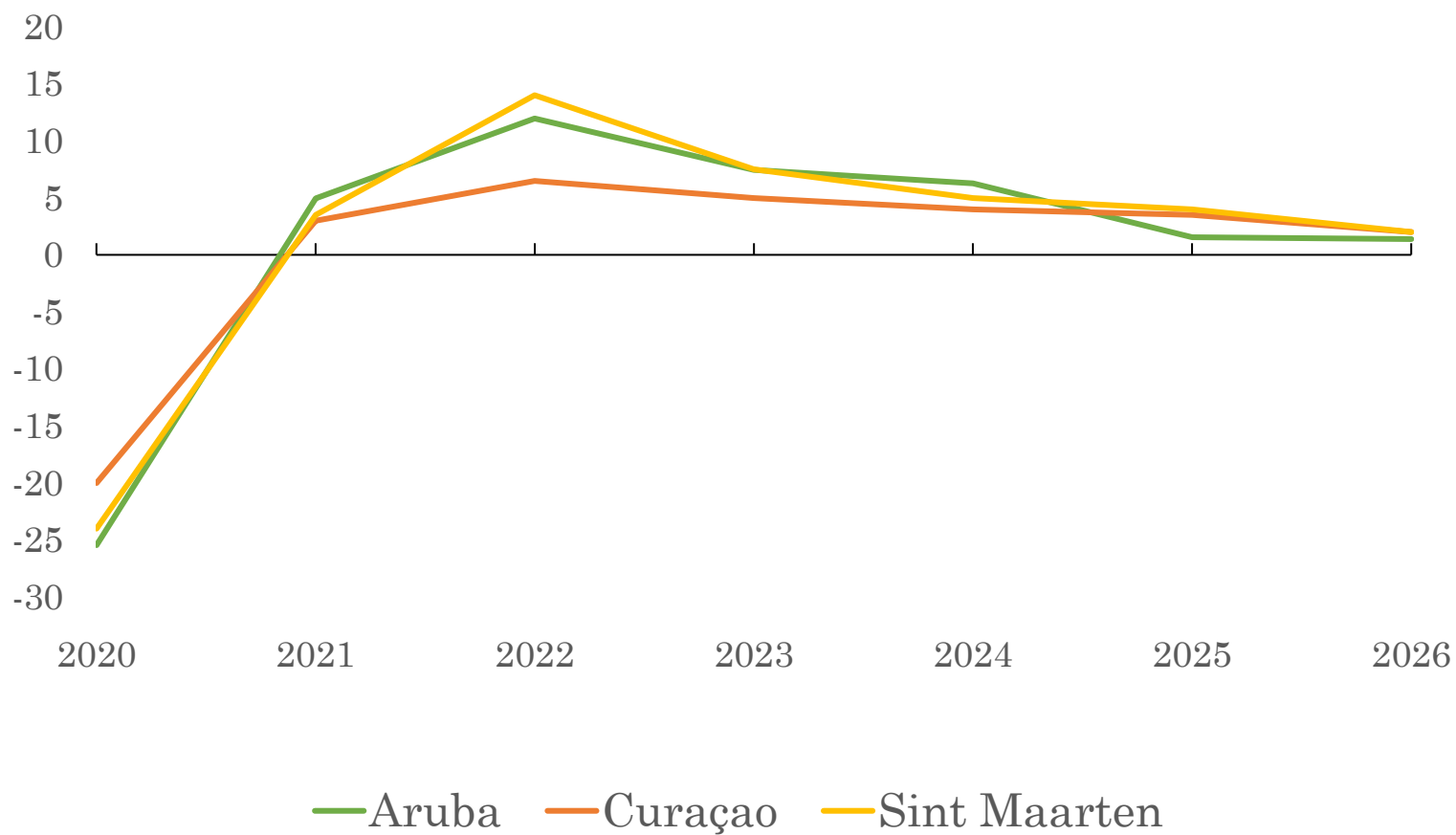
ONDERDEEL II – GEVOLGEN CORONACRISIS

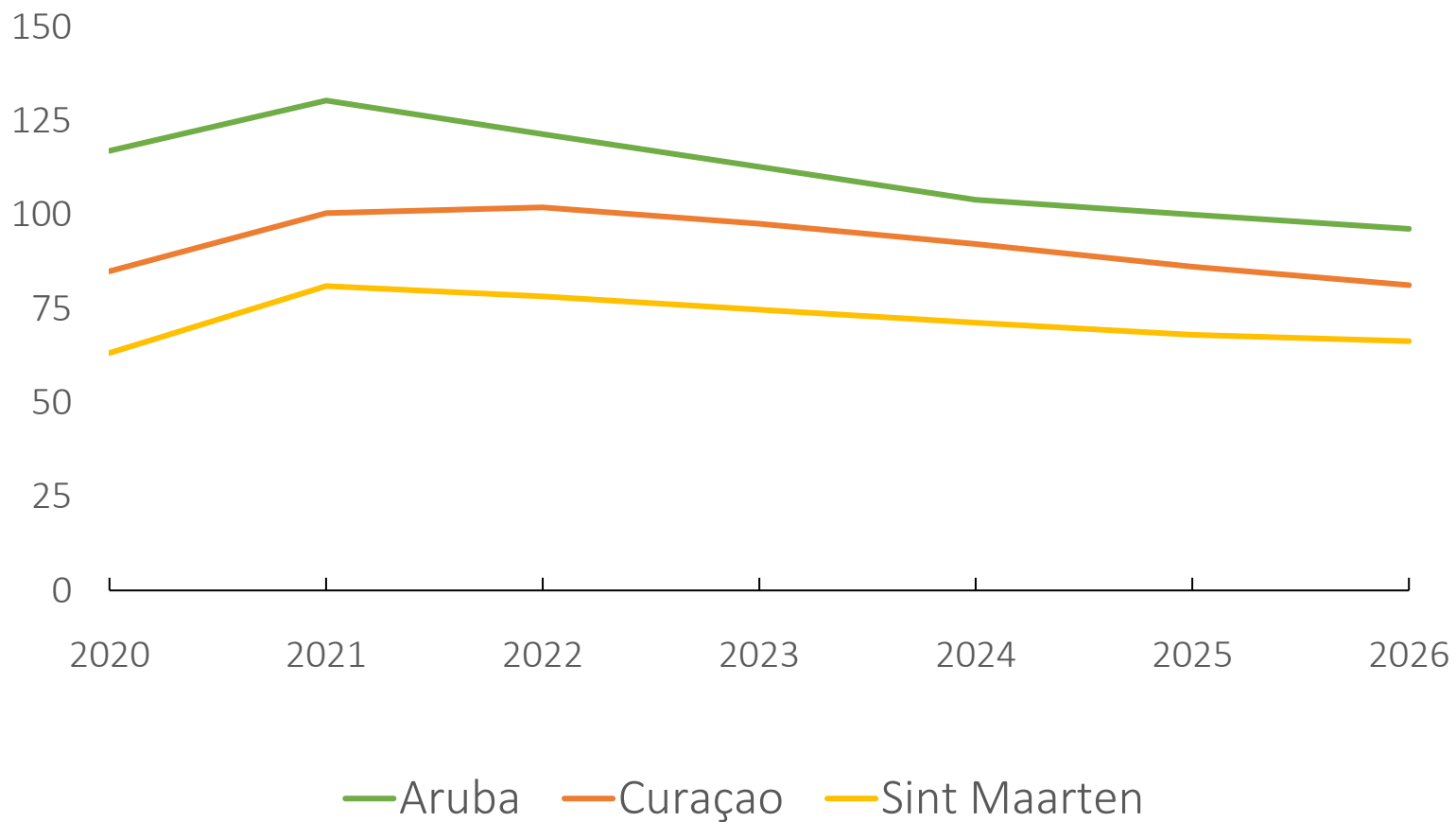
GEVOLGEN CORONACRISIS

- Afhankelijkheid van liquiditeitssteun tot einde crisis.
- Het Cft adviseert de RMR over de hoogte van de liquiditeitssteun.
- De kwaliteit van de liquiditeitsramingen laat te wensen over.
- Verstreckte steun tot nu toe (2020 en 2021)
 - Aruba: AWG 722 miljoen
 - Curaçao: ANG 668 miljoen
 - Sint Maarten: ANG 172,2 miljoen

ECONOMISCHE GROEI, % BBP 2020-2026

OVERHEIDSSCHULD, % BBP

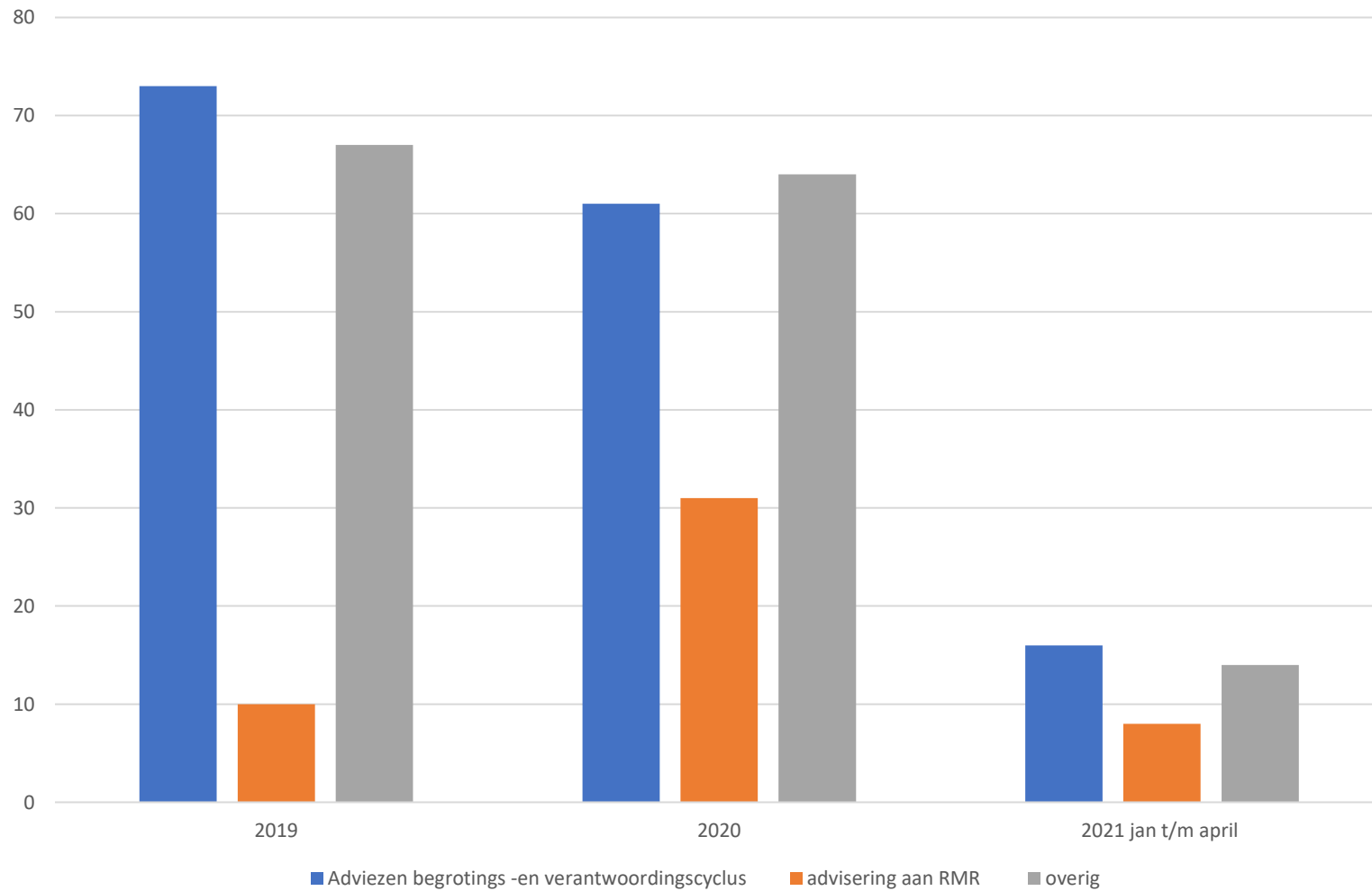
ONTWIKKELING SCHULDQUOTE

- Na coronacrisis beperkt herstel schuldquote
- Leningen liquiditeitssteun lopen af in 2022
- Haalbaarheid begrotingsevenwicht
- Verdere beperking overheidsuitgaven door hervorming en beperking zorg en sociale zekerheid

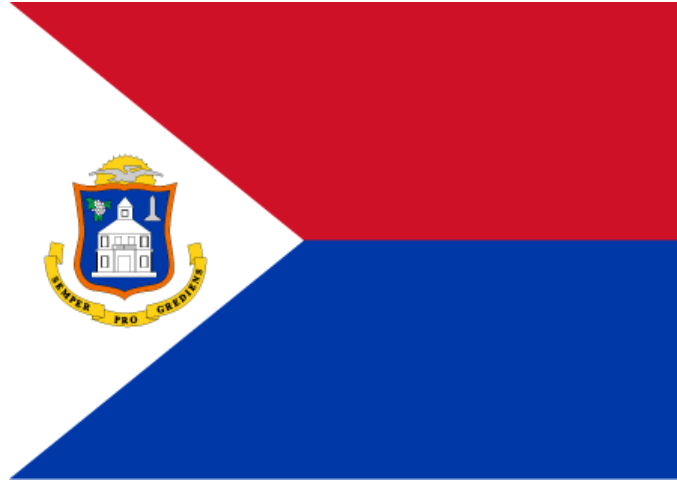
LANDSPAKKETTEN EN UITVOERINGSAGENDA'S

- Verdienen concretisering
- Sturing vooralsnog vooral op het proces
- De afstand tussen Den Haag en het Caribisch gebied is groot

ADVIEZEN C(A)FT

ONDERDEEL III - HOOFDPUNTEN PER LAND

CURAÇAO

- Afgelopen tien jaar twee aanwijzingen, een Groeiakkoord, nu de negende regering.
- De economie is de laatste 10 jaar bijna 10 procent gekrompen.
- Tekorten in ieder geval vanaf 2017 en vanaf 2020 liquiditeitssteun.
- Houdbaarheid sociale fondsen, met name de zorg, vormt een groot risico.
- Onzekerheden raffinaderij, economisch herstel na corona (afhankelijkheid toerisme)

SINT MAARTEN

- Afgelopen tien jaar, tien regeringen en nog nooit een tijdig vastgestelde begroting.
- Veerkracht economie aanzienlijk; wel sterk procyclisch karakter.
- Alleen in 2012 en 2013 geen tekorten en grote risico's sociale fondsen.
- Politiek bestuurlijke instabiliteit en beperkte uitvoeringscapaciteit.
- Noodzaak tot hervorming van het sociale stelsel.

ARUBA

- Het toezicht is relatief jong,
- Het land heeft een te hoge schuldquote en rentekosten bedragen bijna 20 procent van de inkomsten.
- Schuld en personeelsuitgaven laten o.g.v. B2020 nominale daling zien.
- Belastingen worden gewijzigd maar vooral incidenteel.
- Vergrijzing zet betaalbaarheid zorg en oudedagsvoorziening onder druk.
- De LAft wordt 'omgezet' naar een Rijkswet Aruba financieel toezicht.

ONDERDEEL IV- INSTRUMENTARIUM

FINANCIËEL TOEZICHT

Instrumentarium

Bestuurskracht
wil en kunde

Landen zijn
autonoom; Cft
gaat niet over
vorm beleid

Politieke
(in)stabiliteit

Lange termijn
visie

WAT IS TENMINSTE NODIG?

Voor Aruba:

- Zo snel als mogelijk overschot op begroting om daarmee nominale schuld te laten dalen

Voor alle landen:

- Verankering schuldquotenorm in R(A)ft.
- Artikel 25 Rft limiteren in loop van tijd.
- Voorwaarden bij aangaan leningen.
- Afdwingbare informatieplicht.

COHO, CFT EN VERSCHERPT FINANCIËEL TOEZICHT

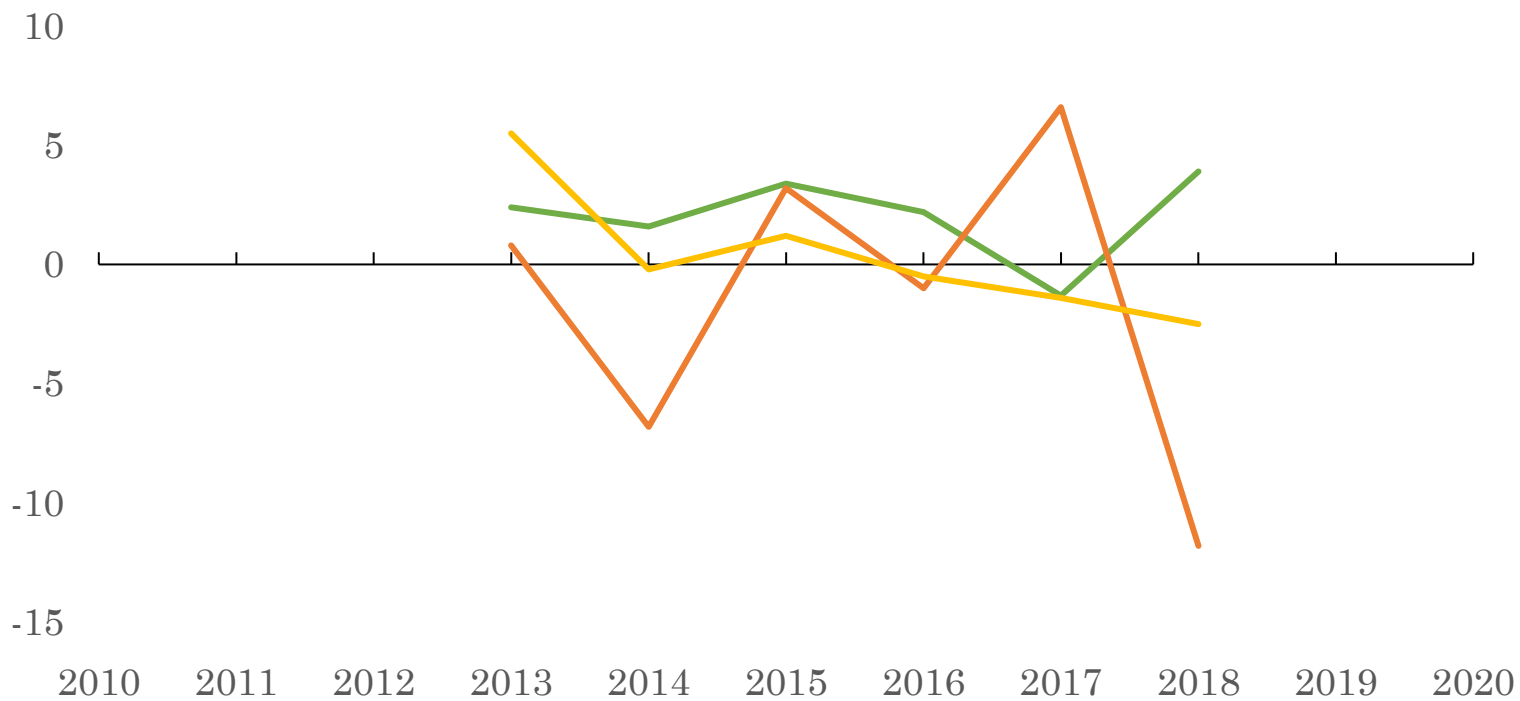
- Verantwoordelijkheidsverdeling verscherpt financieel toezicht behoeft aandacht.
- Inmiddels openbare advies van de Raad van State is kritisch. Het wetsvoorstel moet worden aangepast.
- Cft wordt betrokken bij het nader rapport

ONDERDEEL V – ALGEMEEN BEELD

OPENBARE LICHAMEN

ECONOMISCHE GROEI, % BBP

— Bonaire — Sint Eustatius — Saba

ONDERDEEL V - HOOFDPUNTEN PER OPENBAAR LICHAAM

BONAIRE

- Begrotingscyclus is onvoldoende op orde.
- Overheidsentiteiten en corporate governance en potentiële risico's daarvan voor de begroting.
- Financieel beheer niet op orde.
- Bestuursakkoord waardoor Bonaire beleidsvoornemens beter uitvoert.

SINT EUSTATIUS

- Bestuurlijke aanwijzing en voorafgaand toezicht (RV en BZK).
- Tijdelijke wet taakverwaarlozing; met wijziging hervatten financieel toezicht.
- Vanaf 2021 beoordeelt het Cft de begroting weer. Op verzoek van BZK nu ook de uitvoeringsrapportages en begrotingswijzigingen.

SABA

- Politiek bestuurlijke stabiliteit.
- Goedkeurende accountantsverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid sinds 2014.
- Bestuursakkoord Saba package juni 2019.
- Structurele houdbaarheid van de begroting staat onder druk.

CORONACRISIS

- Vanuit Nederland compensatie inkomstenderving en tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten
- Herstel toerisme op middellange termijn:
 - In 2024 weer op het niveau van 2019 volgens IMF-scenario toerisme voor de Caribische regio.
 - Mogelijk eerder herstel, vanwege voortvarende aanpak vaccinatie.

CONCLUSIE - FINANCIËEL TOEZICHT IS GEEN WONDERMIDDEL

